

คำวินิจฉัยของ นายพัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒/๒๕๕๕

วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรควิถีสยาม

สรุปข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรควิถีสยาม สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบ ดังนี้

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคเอกราช ตาม มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียน พรรคการเมือง เลขที่ ๖/๒๕๕๒ ตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรค เอกราช ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยเปลี่ยนชื่อพรรคเป็น “พรรควิถีสยาม”

๒. คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้อนุมัติเงินสนับสนุนจากกองทุน ฯ ดังนี้

(๑) เงินจัดสรรตามโครงการและแผนงานที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๓ โครงการ เป็นเงินรวม ๑๑๒,๘๐๐ บาท

(๒) เงินสนับสนุนเพื่อเป็นค่าไปรษณียากร และค่าสาธารณูปโภค สำหรับสาขาที่ขอรับ การสนับสนุนเป็นการทั่วไป จำนวน ๒ งวด คือ งวดที่ ๑ และงวดที่ ๒ เป็นเงิน ๑๔,๕๐๐ บาท สำหรับงวดที่ ๓ และงวดที่ ๔ โอนไม่ได้เนื่องจากพรรควิถีสยามปิดบัญชีและไม่แจ้งเลขบัญชีใหม่

๓. เมื่อใกล้สิ้นสุดเวลาการจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองและการรายงาน การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มี หนังสือแจ้งให้พรรควิถีสยามดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๒ แต่ได้รับเอกสารดังกล่าวคืนเพราะไม่สามารถนำจ่ายได้เนื่องจากย้ายไม่ทราบที่อยู่ใหม่

๔. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ พรรควิถีสยามมีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

(๑) การจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๔) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี (ภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕) เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ตามมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป (ภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕) ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

(๓) ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อพ้นเวลาตามที่กฎหมายกำหนด คือ ภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ พรรควิถีไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรควิถีไทยต่อพนักงานสอบสวน กองปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท ตามมาตรา ๘๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมา นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕) ว่าได้รับแจ้งจากพรรควิถีไทย (วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕) ว่า พรรคมีความจำเป็นต้องขอเลิกตามข้อบังคับพรรควิถีไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๒๕ (๑) คือ กรรมการบริหารพรรคมีมติในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ให้ยุบพรรควิถีไทย นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรควิถีไทยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาอนุญาตให้รับคำร้องเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาต่อไป ซึ่งคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้วมีคำสั่งให้รับไว้ในสำนวน

ศาลรัฐธรรมนูญให้ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบการประชุมของคณะกรรมการบริหารพรรควิถิไทย เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับของพรรคหรือไม่ โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งผลการตรวจสอบการประชุมของคณะกรรมการบริหารพรรควิถิไทย ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ลต (ทพพ.) ๐๔๐๑/๔๓๑๕ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๕ สรุปดังนี้

(๑) มีการเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค เป็นไปตามข้อบังคับพรรควิถิไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๕๒ โดยหัวหน้าพรรคเป็นผู้เรียกประชุม ตามหนังสือพรรควิถิไทย ที่ ว.ท. พิเศษ/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๔

(๒) การประชุมคณะกรรมการบริหารพรรควิถิไทย เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ และข้อบังคับพรรควิถิไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖๖ โดยมีกรรมการบริหารพรรคเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๑ คน ครบทุกคน

(๓) นายคนัย ลิมปคนัย หัวหน้าพรรค ซึ่งเป็นผู้แทนของพรรควิถิไทยในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เป็นผู้แจ้งการยุบพรรควิถิไทยตามมติคณะกรรมการบริหารพรรค เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยการแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐

(๔) การแจ้งยุบเลิกพรรควิถิไทย ตามมติคณะกรรมการบริหารพรรค เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ แจ้งโดยจัดส่งทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ปรากฏรายละเอียดหน้าซองจดหมายระบุที่ทำการฝากส่ง นครศรีธรรมราช วันที่ฝากส่ง ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือดังกล่าวในวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕ จึงเป็นการแสดงเจตนาของพรรควิถิไทยต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕ ให้ถือว่ามิผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนา นั้น ไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา นายทะเบียนพรรคการเมืองตั้งข้อสังเกตว่าการแจ้งมติที่ได้ดำเนินการประชุมมีมติตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ แต่ได้แจ้งหลังการประชุมถึง ๖ เดือน (แจ้งเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕)

ข้อกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๖๕ “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามิผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนา นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา

..... ฯลฯ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓๕ “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

มาตรา ๖๒ “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๘๐ “หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนซึ่งสั่งตามมาตรา ๓๓ วรรคสาม หรือมาตรา ๓๔ วรรคสาม หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

ข้อบังคับพรรควิถียุทธ พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๑๒๕ “พรรคย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการพรรคมีมติให้เลิกหรือยุบพรรค

..... ๑๓๑

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

นายทะเบียนพรรคการเมือง ตรวจสอบว่าภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ พรรควิถีไทยไม่ได้ทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยเหตุดังกล่าวอาศัยตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงให้ยุบพรรควิถีไทย

นายพัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ